

**Зуєва В.О.,**  
к.п.н., доцент,  
**Кальник А.В.,**  
магістрант,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

## **ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНИХ СУДІВ В УКРАЇНІ**

Серед актуальних питань міжнародного приватного та цивільного процесуального права неабияке місце займає питання визнання і виконання рішень іноземного суду в Україні.

Під поняттям "рішення іноземних судів", ми маємо на увазі рішення іноземних судів у цивільних, сімейних, трудових та господарських справах, вироки у кримінальних справах у частині відшкодування шкоди та заподіяних збитків, рішення іноземних арбітражів та інших органів іноземних держав, до компетенції яких належить розгляд цивільних і господарських справ (ст. 81 Закону України "Про міжнародне приватне право") [1]. Обов'язковою умовою є те, щоб рішення набрало законної сили і цей факт визначається відповідно до закону країни-місця ухвалення відповідного рішення.

Судове рішення має виконуватись лише в межах тієї держави, суд якої постановив це рішення. Для виконання рішення за межами цієї держави необхідне особливе розпорядження.

Визнанням іноземного судового рішення є поширення законної сили, неспростовності, виключності рішення іноземного суду на територію держави, яка визнає це рішення. Тобто визнанням іноземного судового рішення в Україні є дозвіл нашої держави на поширення його дії на територію України з такими самими правовими наслідками, які виникають у результаті набрання законної сили рішенням, ухваленим судами України.

На думку С. Я. Фурси, "визнання іноземного судового рішення означає, що відповідна держава розглядає це рішення як підтвердження певних цивільних прав і зобов'язань у тому самому розумінні, як і рішення власного суду. Примусове ж виконання іноземного судового рішення – це надання відповідним компетентним органом владного розпорядження, за яким іноземне судове рішення прирівнюється до рішення національного суду з усіма тими наслідками, які з такого прирівнювання випливають" [2].

Під виконанням ж судового рішення розуміють застосування засобів

примусового виконання рішення іноземного суду в порядку, визначеному законодавством держави, на території якої виконується судове рішення [2]. Слід звернути увагу на те, що рішення іноземного суду визнається та виконується в Україні [3], якщо його визнання та виконання передбачено міжнародними договорами або за принципом взаємності за домовленістю з іноземною державою, рішення суду якої має виконуватися в Україні.

Порядок визнання та виконання іноземних судових рішень регулюються в Україні такими нормативно-правовими актами:

- Цивільно-процесуальний кодекс України (розділ VIII);
- Закон України "Про міжнародне приватне право" (розділ XIII);
- Закон України "Про виконавче провадження" від 21 квітня 1999 р. (ст.84);
- досвід судової практики іноземних держав.

З огляду на ч. 1 ст. 395 ЦПК України, про надходження клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду суд у п'ятиденний строк письмово повідомляє боржника і пропонує йому у місячний строк подати можливі заперечення проти цього клопотання [3]. Протягом цього терміну існує певна ризик того, що боржник встигне вжити заходів для уникнення стягнення відповідно до рішення, щодо якого надійшло клопотання про надання дозволу на примусове виконання. На практиці мають місце випадки, коли отримавши повідомлення про таке клопотання, боржник, який має невиконані зобов'язання перед іншою особою та володіє певним майном на території України, має достатньо часу для того, щоб продати це майно чи передати його у власність іншій особі, задля того, щоб уникнути стягнення на нього, що власне і призводить до порушення прав особи та неможливості виконання рішення іноземного суду.

Таким чином, визнання та виконання в Україні рішень іноземних судів наштовхується на ряд значних перешкод. Це передусім проблеми, спільні для всіх інститутів міжнародного приватного права, такі як-то: визначення меж застосування застереження про публічний порядок, ускладнена самим фактом існування державного суверенітету процедура судочинства, відсутність у судах офіційно отриманої нормативної літератури про законодавство зарубіжних країн, а також про практику його застосування в іноземних державах.

У підсумку, можна сказати, що доречно було б, щоб у всіх міжнародних договорах про надання правової допомоги існувала вказівка на визнання і виконання у договірних державах поряд з рішенням постанов юстиції у цивільних справах також і рішень третейських судів. Також, у

договорах, де вказано про визнання рішень, які не потребують примусового виконання, поставлених іншими установами, компетентними у цивільних справах, доречно вказати на визнання і тих рішень, які потребують примусового виконання, постановлених цими ж установами. Отже, сподіваємося, що вдосконалення законодавства з питань визнання і виконання рішень іноземних судів сприятиме належному їх вирішенню на практиці.

#### *Література*

1. Закон України "Про міжнародне приватне право" // Відомості Верховної Ради України (ВВР), – 2005. – № 32, – С. 422.
2. Фурса С. Я., Євтушенко О. Особливості приведення до виконання рішень іноземних судів та арбітражів // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – №9. – С. 43-46.
3. Цивільно-процесуальний кодекс України. – Режим доступу до Інтернет-сторінки: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
4. Чубарев В. Л. Міжнародне приватне право: навчальний посібник – К.: Атіка, 2008. – С. 6-8.

УДК 351.73+301.085(043.2)

**Калюжний К.Р.,**  
здобувач,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

### **ЩОДО ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ**

Зміни, які відбуваються у сфері інформаційних відносин призвели наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття до перетворення індустріального суспільства на суспільство інформаційне. За таких умов головними чинниками економічного зростання визнається не лише високий рівень розвитку націй і технологій, державна підтримка іновачій, націй і освіти, але і цілеспрямований розвиток інформаційних відносин у всіх сферах життя. Одночасно підвищується усвідомлена кожним учасником названих відносин необхідності їх правового врегулювання, дотримання прав людини в процесі здійснення інформаційних прав, прагнення до формування не тільки вільного, але і безпечного інформаційного простору.

Для правового регулювання зазначених процесів в Україні прийнято цілий ряд нормативних актів, спрямованих на забезпечення руху в на-

прямі формування суспільних відносин притаманних інформаційному суспільству. Це насамперед Закон України "Про національну програму інформації" [1], які визначає стратегію розв'язання проблем забезпечення інформаційних потреб та інформаційної підтримки соціально-економічної, екологічної, науково-технічної, оборонної, національно-культурної та іншої діяльності у сферах загальнодержавного значення.

Одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтовне на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожний міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість життя, що визначено Законом України "Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки" [2].

Основні правила щодо здійснення діяльності в інформаційній сфері, тобто створення, отримання, використання, поширення та зберігання інформації і захисту прав суб'єктів інформаційних відносин, містяться у статтях 32 і 34 Конституції України, а також у законах України "Про інформацію", "Про доступ до публічної інформації", "Про захист персональних даних", "Про державну службу спеціального зв'язку та захист інформації України" та деяких інших.

Питання належного захисту інформаційних прав громадян є найбільш актуальним для сучасної України, законодавство якої закріпило стандартний для правової держави перелік прав та свобод. Основна проблема України, як і будь-якої іншої держави, полягає в належному забезпеченні таких прав, що розпочинається зі створення відповідних державних механізмів захисту інформаційних прав громадян, набуваючи особливого значення для держави, політична і правова системи якої, знаходяться в процесі трансформації.

Залежно від суб'єктів здійснення дій щодо захисту інформаційних прав, які охороняються законом, останній можна поділяти традиційно на юрисдикційний та неюрисдикційний. За загальним правилом, захист інформаційних прав здійснюється в судовому порядку.

Ефективним специфічним способом захисту, який застосовується останнім часом рядом провідних комп'ютерних компаній, це створення системи резервного копіювання, а також засоби виявлення атак типу "відмова в обслуговуванні", які порушують доступність системи. В цілому, відбувається поступова зміна пріоритетів на користь електронної комерції, таким чином, тепер на перший план виходить управління ри-